

Sygn. akt V ACa 73/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wiesława Namirska
Sędziowie :	SA Zofia Kołaczyk SA Katarzyna Żymełka (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 10 marca 2020 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. G. i A. G.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 10 maja 2019 r., sygn. akt I C 117/19

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 5. co do kwoty 40.000 (czterdzieści tysięcy) złotych i odsetek od niej oraz w punktach 7. i 8., znosi w tej części postępowanie przed Sądem Okręgowym w Gliwicach od 7 marca 2019 r. i przekazuje sprawę

w powyższym zakresie temu Sądowi do ponownego rozpoznania i orzeczenia

o kosztach postępowania apelacyjnego.

--	--	--

SSA Katarzyna Żymełka SSA Wiesława Namirska SSA Zofia Kołaczyk

Sygn. akt V ACa 73/20

UZASADNIENIE

Powodowie P. G. i A. G. wnieśli o zasądzenie na rzecz każdego z nich od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w W. kwot: 1) 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot: a) 75.000 zł do 2 marca 2017 r., b) 25.000 zł od 26 listopada 2018 r. (P. G.) oraz 2) 80.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot: a) 50.000 zł od 2

marca 2017 r., b) 30.000 zł od 26 listopada 2018 r. (A. G.) z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią ojca i męża R. K. oraz wniesli o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych, w tym z uzupełniającej opinii psychiatryczno-psychologicznej, której sporządzenie Sąd pierwszej instancji zlecił z uwagi na zarzuty pozwanej do opinii. Odpis opinii uzupełniającej nie został doręczony pozwanej. Pomimo zarządzenia o doręczeniu odpisów uzupełniającej opinii pełnomocnikom stron wraz ze zobowiązaniem do oświadczenia się przez nich w terminie tygodnia czy zgłaszając zastrzeżenia do opinii, pod rygorem uznania, że ich nie wnoszą, odpisy opinii zostały przesłane jedynie pełnomocnikom powodów, a to adw. A. Ł. i adw. K. P.. Świadczy o tym zarówno treść pism do tych pełnomocników (k. 222 i 223) oraz elektroniczne potwierdzenia odbioru przesyłek (k. 227).

Ponadto w sprawie odbyła się 7 maja 2019 r. rozprawa, na której po przesłuchaniu powódki, Przewodnicząca zamknęła rozprawę i podała, że ogłoszenie wyroku nastąpi 10 maja 2019 r. o godzinie 10.30. O terminie rozprawy nie został zawiadomiony pełnomocnik pozwanej.

Wyrokiem z 10 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach zasądził od pozwanej na rzecz powódki A. G. 50.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 2 marca 2017 r. (punkt 1), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (punkt 2), zasądził od pozwanej na rzecz powódki A. G. 3.184 zł z tytułu kosztów procesu (punkt 3), nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa od pozwanej 1.555,90 zł, zaś od powódki A. G. z zasądzonych roszczenia 1.010 zł z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych (punkt 4), zasądził od pozwanej na rzecz powoda P. G. 70.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 2 marca 2017 r. (punkt 5), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (punkt 6), zasądził od pozwanej na rzecz powoda P. G. 5.791,80 zł z tytułu kosztów procesu (punkt 7), nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa od pozwanej 1.301,40 zł, zaś od powoda P. G. z zasądzonych roszczenia 503 zł (punkt 8).

Apelację od wyroku wniosły obie strony.

Każdy z powodów zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo co do kwoty 30.000 zł – powódka A. G. w punkcie 2, a powód P. G. w punkcie 6 – zarzucając naruszenie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji zmiarkowanie sumy zadośćuczynienia jako adekwatnej do doznanej przez każdego z powodów krzywdy. Powodowie wniesli o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie na rzecz każdego z nich dalszej kwoty 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz kosztów procesu stosownie do wyniku sprawy. Wniesli o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwana zaskarżyła wyrok w części zasądzałej, w punkcie 5 wyroku, na rzecz powoda P. G. kwoty 40.000 zł i zarzuciła naruszenie: a) art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. poprzez znaczne zawyżenie kwoty zadośćuczynienia; b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na zasądzeniu zadośćuczynienia nieodpowiadającego okolicznościom faktycznym, tj. nieuwzględnieniu, że P. G. urodził się po śmierci ojca i wychowuje się w pełnej rodzinie. Pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez obniżenie zasądzonej w punkcie 5 wyroku kwoty 70.000 zł do 30.000 zł, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Postanowieniem z 20 lutego 2020 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach odrzucił apelację powodów.

Sąd Apelacyjny rozpoznając sprawę na skutek apelacji pozwanej, zważył co następuje.

Apelacja okazała się o tyle uzasadniona, że zainicjowana nią kontrola instancyjna doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania, bowiem wyrok w zaskarżonym apelacją pozwanej zakresie, jako wydany w warunkach nieważności postępowania, o której mowa w art. 379 punkt 5 k.p.c., nie mógł się ostać.

Pozwana, wobec braku jej zawiadomienia o terminie rozprawy, została pozbawiona przez Sąd Okręgowy możliwości obrony swoich praw w trakcie rozprawy w dniu 7 maja 2019 r., do której zamknięcia doszło w tymże dniu.

Poszanowanie uprawnień pozwanej związanych z możliwością podjęcia obrony w procesie cywilnym to konieczny warunek przeprowadzenia ważnego postępowania. Możliwość obrony praw polega na zagwarantowaniu pozwanej możliwości uczestniczenia w każdym etapie procesu, w tym podnoszenia twierdzeń i zarzutów aż do zamknięcia rozprawy. W niniejszym postępowaniu Sąd Okręgowy nie sprostął temu zadaniu, a przede wszystkim naruszył art. 214 § 1 k.p.c., czym pozbawił pozwaną możliwości obrony. Chodzi przy tym o formalny brak możliwości obrony, bez względu na to, czy działanie strony w procesie mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia meritum sporu.

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że pozbawienie strony możliwości obrony należy oceniać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy i chociaż nie każde naruszenie przepisów postępowania prowadzi do nieważności postępowania, to należy wziąć pod uwagę fakt, iż uczestnictwo w procesie, podejmowanie czynności procesowych, udział w rozprawach i innych czynnościach jest prawem strony, a nie jej obowiązkiem, natomiast obowiązkiem sądu jest zapewnienie stronie możliwości takiego uczestnictwa. W sytuacji, gdy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych i miało ono wpływ na możliwość strony do działania w procesie, a nadto strona nie mogła realizować swoich uprawnień do zakończenia postępowania w danej instancji, należy przyjąć zaistnienie przesłanek jego nieważności określonych w art. 379 punkt 5 k.p.c.

W realiach sprawy nie sposób przyjąć, by złożenie przez pozwaną zarzutów do opinii biegłego, wyczerpywało uprawnienie pozwanej do podnoszenia zarzutów i udziału w procesie, tym bardziej, że pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości. Sąd Okręgowy nie doręczając pozwanej odpisu uzupełniającej opinii psychiatryczno-psychologicznej pozbawił ją możliwości zapoznania się z nią oraz podniesienia ewentualnych uwag co do jej treści. Do zamknięcia rozprawy pozwanej odpis uzupełniającej opinii psychiatryczno-psychologicznej nie został doręczony. Pozwana nie zapoznała się z tą opinią. Co więcej na rozprawie, o której pozwana nie została zawiadomiona Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z uzupełniającego przesłuchania powódki A. G. także na okoliczności rozmiaru krzywdy małoletniego P. G.. O ile dowód z przesłuchania stron unormowany przepisem art. 299 k.p.c. ma charakter uzupełniający i jego dopuszczenie przez sąd meriti nie jest obligatoryjne, o tyle prowadzenie postępowania dowodowego pod nieobecność strony, która nie została zawiadomiona o rozprawie, skutkuje nieważnością postępowania.

Pozwana została w ten sposób pozbawiona możliwości obrony i dlatego od 7 marca 2019 r. (wydania zarządzenia o doręczeniu odpisu uzupełniającej opinii psychiatryczno-psychologicznej) powstałe wady postępowania winny zostać zakwalifikowane jako przyczyna uchylenia wyroku w zaskarżonym apelacją pozwanej zakresie, na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. przy zastosowaniu art. 374 k.p.c., zniesienia postępowania od 7 marca 2019 r. i przekazania tej sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, stosownie do art. 108 § 2 k.p.c.

Przy ponownym rozpoznaniu tej sprawy Przewodniczący w Sądzie Okręgowym powinien ponownie zarządzić doręczenie pozwanej odpisu uzupełniającej opinii psychiatryczno-psychologicznej wraz ze zobowiązaniem do ustosunkowania się do niej w terminie tygodnia pod rygorem przyjęcia, że nie zgłasza zastrzeżeń co do jej treści i w zależności od stanowiska pozwanej podjąć dalsze czynności, w tym – jeżeli uzna, że pozostały niewyjaśnione istotne fakty dla rozstrzygnięcia sprawy – przeprowadzić postępowanie dowodowe w zakresie rozpoznania roszczenia powoda P. G..

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 386 § 2 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

SSA Zofia Kołaczyk SSA Wiesława Namirska SSA Katarzyna Żymelka